

KOLUMBUS
Občanské sdružení uživatelů psychiatrické péče
www.os-kolumbus.org
Sídlo: Keplerova 712/32, 400 07 Ústí nad Labem

IČO: 265 48 127

Číslo konta: 0985758309/0800

Připomínky sdružení uživatelů psychiatrické péče KOLUMBUS a MISE pro duševní zdraví k návrhu zákona o specifických zdravotních službách

1) K § 17 (16) Terapeutická kastrace, testikulární pulpektomie:

Navrhujeme z okruhu osob, kterým bude možné provést kastrace (orchiektomie nebo testikulární pulpektomie) vyloučit osoby ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu ochranného ústavního léčení tzn. vypustit tento text:

(1) Pacientovi, který je v ochranném léčení nebo výkonu zabezpečovací detence se kastrace provede pouze ve zvlášť odůvodněných případech, a to na základě

- a) jeho písemné žádosti,*
- b) kladného stanoviska odborné komise, a*
- c) souhlasu soudu, který je místně příslušný poskytovateli.*

(2) K žádosti podle odstavce 3 si soud vyžádá opis z evidence Rejstříku trestů.

Odůvodnění:

Chirurgická kastrace je nezvratný zákrok, který zásadním způsobem zasahuje do osobní integrity jednotlivce a porušuje právo pacienta i jeho partnerky založit rodinu a mít děti (viz čl. Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách).

Podle stanoviska Mezinárodní asociace pro léčbu sexuálních delikventů (IATSO) z listopadu 2010 i podle dostupných informací ze 14 členských států Rady Evropy je tento zákrok ve vztahu k léčbě sexuálních delikventů považován zahraničními odborníky z řad lékařů i právníků za nehumánní a překonanou metodu léčby, která není proto zahrnuta do mezinárodních Standardů péče léčby sexuálních delikventů IATSO. V zahraničí není tato metoda léčby v praxi kromě Německa, již používána, neboť byla nahrazena jinými méně invazivními metodami léčby, jako jsou různé formy psychoterapie, socioterapie případně léčba léky obsahující antiandrogeny. Srovnání situace v zahraničí viz též Zpráva o stavu lidských práv za rok 2010, podkapitola 5. 4.

Argument zástupců České sexuologické společnosti efektivitu léčby (nízká recidiva po kastraci) oproti alternativám léčby hormonálními přípravky není podepřen českou ani zahraniční odbornou lékařskou studií ze současnosti (tzn. ne starší pěti let viz lhůta u dříve vyslovených přání) provedenou na dostatečném počtu osob.

V situaci, kdy nebyly Ministerstvem zdravotnictví dosud schváleny standardy péče o tuto skupinu osob v České republice, jak požaduje čl. 6 Úmluvy o biomedicínu, je nutné vycházet z mezinárodních standardů péče o osoby se sexuální deviací. Pokud tato metoda není mezinárodně uznávána a zahrnuta do standardů péče, je návrh zákona umožňující provádět tuto metodu v rozporu s čl. 6 Úmluvy.

KOLUMBUS

Občanské sdružení uživatelů psychiatrické péče

www.os-kolumbus.org

Sídlo: Keplerova 712/32, 400 07 Ústí nad Labem

IČO: 265 48 127

Číslo konta: 0985758309/0800

Přesto Ministerstvo zdravotnictví odmítá požadavek CPT z roku 2010 na zákaz provádění tohoto zákroku u osob, které jsou omezeny na svobodě. Návrh zákona ani důvodová zpráva neobsahuje dostatečné a zvláště závažné argumenty proto, aby byla tato metoda nadále v České republice oproti okolním státům povolena a používána jako součást léčby osob se sexuální deviace, které jsou omezeny na svobodě a nachází se ve výkonu ochranného léčení ústavního či v zabezpečovací detenci.

Provádění tohoto zákroku u osob ve výkonu ochranné léčby a zabezpečovací detence je v rozporu s ustanovením čl. 3 a čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“). Čl. 3 EÚLP upravuje zákaz mučení a jiného nelidského, ponižujícího zacházení nebo trestu, který je dále rozveden v rámci Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Ačkoliv v EÚLP není přesně definováno, co se pod pojmem mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání rozumí, v rozsudku *Irsko proti Spojenému království* (ze dne 18. ledna 1978 ve věci č. 5310/7) soud judikoval, že špatné zacházení musí dosahovat určitého minimálního stupně závažnosti a záleží na všech okolnostech daného případu jako např. na trvání zacházení, fyzických či psychických dopadech na danou osobu, a v některých případech dokonce i na pohlaví, věku, zdravotnímu stavu oběti apod. *Jako ponižující zacházení nebo trestání pak definoval zacházení, které člověka např. nutí jednat proti své vůli.* V případě chirurgických kastrací není pohyb o stupni závažnosti včetně zásadních psychických dopadů tohoto výkonu na danou osobu s ohledem na skutečnost, že pacient po tomto zákroku nemůže mít v budoucnu děti.

Při posuzování tohoto zákroku, zda se nejedná o ponižující zacházení, včetně všech relevantních okolností, soud v obdobných případech vždy ověřoval, zda terapeutická nezbytnost zákroku byla v daný okamžik přesvědčivě zjištěna, zda daná osoba měla k dispozici procesní záruky a tyto byly respektovány a zda následkem lékařského zákroku došlo ke zhoršení zdravotního stavu, nebo měl-li tento zákrok trvalé následky pro zdraví dané osoby, či zda s tímto zákrokem byla spojena nadbytečná bolest a utrpení (*Jalloh proti Německu* ze dne 11. července 2006 ve věci č. 54810/00).

Je-li v současnosti pacientům v České republice lékaři de facto předkládána volba mezi stálým zadržováním v ochranném ústavním léčebně nebo v zabezpečovací detenci a mezi chirurgickou kastrací, je zřejmé, že lze jen stěží výše naplnit soudem zkoumanou podmínku svobodného souhlasu pacienta respektive rozhodování pacienta o svobodné vůli: „CPT soudí, že lékařské zákroky, a především takové, které mají nevratné účinky na osoby omezené ve své svobodě, mohou být provedeny výhradně za svobodného souhlasu a plné informovanosti těchto osob. S vědomím velmi obtížné a slabé pozice osob omezených na svobodě je nutno zabezpečit, aby pacientův souhlas nebyl přímo či nepřímou udělen pod nátlakem a aby pacient měl pro své rozhodování k dispozici všechny důležité informace. CPT je dále názoru, že princip „svobodného a informovaného“ souhlasu je těžko slučitelný se situací, kdy jsou individuální možnosti volby extrémně limitované: chirurgická kastrace, nebo pobyt v psychiatrické léčebně s nestanovenou délkou.“ (Zpráva CPT pro vládu ČR z roku 2006, str. 48).

KOLUMBUS

Občanské sdružení uživatelů psychiatrické péče

www.os-kolumbus.org

Sídlo: Keplerova 712/32, 400 07 Ústí nad Labem

IČO: 265 48 127

Číslo konta: 0985758309/0800

Zákaz aplikace tohoto lékařského zákroku u osob omezených na svobodě s ohledem na jeho kontroverzní povahu je doporučován i ve Zprávě o stavu lidských práv za rok 2010, kapitola 5.4 .

V Praze dne 15. srpna 2011

Kontaktní osoby:

Jan Jaroš (ředitel sdružení): 774 279 350, jan.f.jaros@seznam.cz

Mgr. Mgr. Lucie Rybová (právnička sdružení): 602 646 640, ripova.lucie@seznam.cz

Web: www.os-kolumbus.org

Adresa sdružení:

o.s.KOLUMBUS

Keplerova 712/32

400 07 Ústí nad Labem